

Осацька Ульяна Василівна
студентка VI курсу
факультету підготовки слідчих
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРАЦЯ, ОСВІТА ТА СОЦІАЛЬНО-ВИХОВНА РОБОТА У МІСЦЯХ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ ЯК ІНСТРУМЕНТИ ВИПРАВЛЕННЯ ТА РЕСОЦІАЛІЗАЦІЇ ЗАСУДЖЕНИХ ОСІБ

Протидія злочинності шляхом належного виконання кримінальних покарань є одним із напрямів кримінально-правової політики держави. Суспільно корисна праця, освіта та соціально-виховна робота є основними засобами виправлення і ресоціалізації засуджених.

Тривалий час у кримінально–виконавчій науці точилися дискусії з приводу визначення характеру праці, освіти та соціально-виховної роботи засуджених. Була велика необхідність концептуального перегляду вище зазначених засобів виправлення та ресоціалізації, узгодження їх правового регулювання як з конституційними положеннями, так і з європейськими стандартами в цій галузі. І вже навіть після внесення низки змін і доповнень до норм Кримінально–виконавчого кодексу України їх правове регулювання важко визнати чітким та однозначним.

Праця є однією з основних умов людського існування і, безумовно, серед заходів виправного впливу на засуджених вона займає особливе місце. Ставлення до суспільно корисної діяльності є так званим моральним критерієм людини. Праця засуджених виконує функцію запобігання деградації особистості, яка можлива через позбавлення волі певної особи. Вона є особливим засобом у ресоціалізації особи за умови прагнення і набуття перспектив на майбутнє у свідомості засуджених. Дуже важливо, щоб засуджена особа усвідомила майбутні позитивні перспективи у своєму житті, прагнула до самостійності і самоствердження через працю, яка не викликає у неї огиди, оскільки вона відповідає належним умовам. Саме тому заохочення до праці, створення умов для неї, встановлення меж, які б унеможливили зловживання своїм правом – основні завдання, які постають нині як на законодавчому рівні, так і на рівні практичної реалізації [2, с. 80].

Освіта як засіб виправлення засуджених це нормативно врегульований, керований і контрольований активний процес навчання й виховання, спрямований на усунення негативних рис характеру та подальшу соціальну адаптацію особи.

Здобуття освіти засудженими є важливим фактором зменшення криміногенності суспільства, запобігання рецидивів злочинів, сприяння ресоціалізації та адаптації засуджених у суспільстві після їх звільнення. У тих випадках коли виникають певні труднощі із забезпеченням роботи

засудженого здобуття вищої освіти є альтернативою праці і має позитивний виправний вплив, а здобута під час позбавлення волі вища освіта значно полегшить засудженому працевлаштування після звільнення [4, с. 146].

Забезпечення загальноосвітнього та професійно-технічного навчання засуджених свідчить також і про гуманізм кримінально-виконавчої політики нашої держави.

На теперішній час в Україні створено умови лише для отримання загальноосвітнього та професійно-технічного навчання засуджених осіб, забезпечити ж необхідність в здобутті вищої освіти засудженими до позбавлення волі не є можливим через їх фізичну ізоляцію від суспільства.

Соціально-виховна робота являє собою комплекс заходів, які спрямовані на формування в засудженого поважного ставлення до людини й суспільства, сумлінного ставлення до праці, дотримання норм, правил та традицій людського життя, стимулювання правислухняної поведінки, підвищення їх загальноосвітнього і культурного рівнів. Проведення соціально-виховної роботи є необхідною обов'язковою умовою виправлення засуджених.

Основними формами і методами соціально-виховної роботи із засудженими відповідно до ст. 124 КВК України є моральне, правове, трудове, естетичне, фізичне, санітарно-гігієнічне та інше виховання засуджених, що сприяє становленню їх на життєву позицію, яка відповідає правовим нормам і вимогам суспільно корисної діяльності.

Те яку участь беруть засуджені у проведенні соціально-виховних заходів враховується при визначенні ступеня їх виправлення, а також у ході застосовування заходів заохочення та стягнення. Безпосередню організацію соціально-виховної роботи, покладено на соціально-психологічну службу установ виконання покарань, але без перебільшення всі категорії персоналу – від молодших інспектів до начальника установи беруть безпосередню участь у виховному процесі засуджених.

Суттєву допомогу у проведенні заходів соціально-виховної роботи персоналу установ виконання покарань надають самодіяльні організації засуджених. Такі організації створюються в установах з метою впливу на виправлення засуджених; розвитку в них корисної ініціативи, соціальної активності, здорових міжособистих взаємовідносин, залучення до участі у вирішенні питань організації праці, навчання, відпочинку, побуту [3, с. 254].

Виправлення та ресоціалізація засуджених є індивідуальним процесом.

Їхня ефективність залежить, насамперед, від того, як будуть враховані й застосовані в практиці соціально-психологічні закономірності розвитку особистості засудженого, специфіка їх проявів у нестандартних умовах ситуації позбавлення волі й різних видах діяльності примусового характеру [1, с. 54].

Список використаних джерел:

1. Градецький А.В. Освіта як засіб виправлення засуджених // Держава та регіони // Сер.: Право. – 2015. – № 1 (47) – С. 51-55.
2. Лисенко М. І. Забезпечення права на працю засуджених в умовах ізоляції // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. – 2015. – № 13. – Том 2. – С. 78-80.
3. Кримінально-виконавче право України: Підручник. – К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. – 352 с.
4. Сюр С. В. Зарубіжний досвід отримання освіти засудженими: порівняльний аналіз // С. В. Сюр // Вісник Академії митної служби України. Сер.: Право. – 2010. – № 1. – С. 143–147.

Науковий керівник: старший викладач Ілько С.А.

***Сіденко Вадим Валентинович,
Парфенчик Катерина Василівна***
студенти IV курсу

*соціально-правового факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»*

УРБАНІЗАЦІЯ ЯК КРИМІНОГЕННИЙ ФАКТОР: ШЛЯХИ ПОПЕРЕДЖЕННЯ

Процес урбанізації, переміщення до міст все більшої кількості людських, матеріально-технічних та культурно-інформаційних ресурсів, обумовлює глобальну тенденцію перетворення злочинності у явище, яке в більшості випадків є характерним саме для міста [1, с. 706]. Критичної гостроти проблема злочинності набуває у великих містах, на що впливають притаманні їм складні економічні, соціальні, демографічні, соціально-психологічні та інші проблеми.

Питання стосовно запобігання злочинності в урбанізованих регіонах у кримінології є актуальним та важливим уже впродовж тривалого часу. Попри це, аналіз різноманітних джерел свідчить про те, що до вирішення цього завдання ще дуже далеко. Головними проблемами тут є відсутність бажання розробляти заходи запобігання, поверхневий підхід до цього питання, а також приділення уваги іншим аспектам функціонування міст.

Було б доречно, на нашу думку, акцентувати увагу на успішному досвіді діяльності ООН та інших органів і організацій з питань запобігання злочинності у великих містах, а також працях вітчизняних і зарубіжних науковців, які посвячені даному питанню.